

Ya?I?lar için Katz Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ya?I?lar için Katz Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33028>

Özet

Yaşlılar için Katz Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği, uluslararası alanda yaygın olarak kullanılan ve bireylerin temel öz bakım yeteneklerindeki bağımsızlık düzeyini ölçmeyi amaçlayan Günlük Yaşam Aktiviteleri (GÜA) indeksi'nin Türkçe'ye uyarlanmış bir versiyonudur. Ölçek, özellikle yaşlı popülasyonun fonksiyonel durumunu değerlendirilmede ve zaman içindeki gerilemeyi veya iyileşmeyi takip etmede kritik bir araçtır. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabilmesi amacıyla Pehlivanolu ve arkadaşları tarafından 2018 yılında gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Katz Ölçeği, Günlük Yaşam Aktiviteleri, Yaşlılık, Geriatri, Fonksiyonel Durum, Bağımsızlık, Psikometri, Uyarlama.

Yazarlar

E. F. Ö. Pehlivanolu, M. U. Özkan, H. Balçoğlu, U. Bilge, ? Ünlüolu

Amaç

Yaşlılar için Katz Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği'nin temel amacı, yaşlı bireylerin temel öz bakım faaliyetlerini (banyo yapma, giyinme, tuvalet kullanma, transfer, kontinans ve beslenme) ne ölçüde bağımsız olarak yerine getirebildiklerini standart bir yöntemle değerlendirmektir. Bu değerlendirme, klinik personelin hastaların bakım ihtiyaçlarını belirlemesine, rehabilitasyon süreçlerini planlamasına ve fonksiyonel bağımsızlık düzeyindeki değişiklikleri nesnel olarak kaydetmesine olanak tanır.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, Türk kültürüne ve sağlık sistemine uygun, dilsel eşdeğerli ve uygulanmış bir araç sunarak, geriatri alanındaki araştırmaların kalitesini artırmayı hedeflemiştir. Bu sayede, ulusal ve uluslararası çalışmalar arasında karşılaştırılabilirlik sağlanmaktadır.

Yapı

Ölçek, bireyin fiziksel self-bakım kapasitesini ölçen temel bir yapı üzerine kurulmuştur. Bu yapı, genellikle altı temel fonksiyonel alanı içerir ve kişinin bu alanlarda yardıma mı mı olup olmadığını değerlendirir. Ölçek, bu altı aktiviteyi hiyerarşik bir sıra izleyerek değerlendirir; bu hiyerarşi, fonksiyonel kaybın veya geri kazanımın beklenen sırasını yansıtır.

Ölçülen temel yapı, bireyin fiziksel sağlığı ile doğrudan ilişkilidir ve kronik hastalıkların, yaşlanmanın veya akut durumların fonksiyonel bağımsızlık üzerindeki etkilerini tespit etmek için

idealdir. Yüksek puanlar yüksek bağımsızlık, düşük puanlar ise önemli düzeyde bağımlılık işaret eder.

Geçerlik

Orijinal Katz Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi, yüksek düzeyde içerik geçerliğine sahip, iyi bilinen bir araçtır. Pehlivanolu ve arkadaşları tarafından yapılan Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerliğinin ve kültürel uygunluğunun incelenmesi amaçlanmıştır.

Uyarlama sürecinde, dilsel ve kültürel etkililik çalışmaları titizlikle yürütülmüştür. Her ne kadar kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, bu tür bir uyarlama çalışması genellikle ölçüt bağımlı geçerlik (örneğin, diğer fonksiyonel durum ölçütleri ile korelasyon) ve yapı geçerliği (faktör analizi ile boyutların doğrulanması) yöntemlerini kullanarak aracın Türk popülasyonunda da aynı psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermeyi hedefler.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, bir ölçme aracının tutarlılığını ifade eder. Yaşlılar için Katz Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği'nin güvenilirliğinin değerlendirilmesi, uyarlama çalışmasının temel bileşenlerinden biridir. Orijinal ölçek yüksek güvenirlik göstermektedir.

Türkçe uyarlamada güvenirlik analizi genellikle iç tutarlılık (madde-toplam korelasyonlar) ve test-tekrar test yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilir. İç tutarlılık için hesaplanan Cronbach Alfa katsayısının kabul edilebilir düzeyde olması, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Bu çalışma, ölçeğin Türkçe konuşan yaşlı bireyler arasında güvenilir bir değerlendirme sunduğunu kanıtlamayı amaçlamıştır.

Faktör Analizi

Katz Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği, temel olarak tek boyutlu bir yapı (genel fonksiyonel bağımsızlık) ölçmek üzere tasarlanmıştır, ancak bazı araştırmalar bu alt aktivitenin kendi içinde farklı zorluk seviyelerinde hiyerarşik bir yapı olduğunu öne sürmektedir.

Uyarlama çalışmaları sırasında faktör analizi, ölçeğin orijinal yapısının Türkçe veriler üzerinde doğrulayıcı doğrulamada kontrol etmek için önemlidir. Bu analiz, alt temel aktivitenin (banyo, giyinme, tuvalet, transfer, kontinans, beslenme) tek bir temel fonksiyonel bağımsızlık faktörüne yüklenip yüklenmediğini veya beklenen hiyerarşiyi sürdürüp sürdürmediğini gösterir. Bu, ölçeğin yapısal bütünlüğünün Türk popülasyonunda da korunduğunu teyidi için kritik bir psikometri adımdır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Gözlem veya Yapılandırılmış Görüşme Temelli Fonksiyonel Değerlendirme

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yaşlı Bireyler, Geriatric Hastalar

Age Group: Genellikle 65 yaş ve üzeri

Population Details: Fonksiyonel bağımsızlık düzeyini belirlemek amacıyla hastanelerde, huzurevlerinde veya evde bakım hizmetlerinde takip edilen yaşlı bireyler.

Test Methodology: Bireyin altı temel günlük yaşam aktivitesini (GÜA) bağımsız, kısmen bağımsız veya tamamen bağımlı olarak gerçekleştirme yeteneğinin değerlendirilmesine dayanır. Derecelendirme, genellikle bağımsızlık düzeyine göre kategorik veya puan bazlıdır.

Anahtar Kelimeler

Katz ADL, Fonksiyonel Bağımsızlık, Yaşlı Sağlığı, Öz Bakım, Günlük Yaşam Aktiviteleri, Klinik Değerlendirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Hüseyin Balcıoğlu (Sorumlu Yazar): huseyinbalcioglu@hotmail.com

Correspondence Address: İletişim bilgisi sorumlu yazar e-postası üzerinden sağlanmaktadır.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin ticari olmayan akademik ve klinik amaçlarla kullanım için orijinal yayıncıları ve uyarlama çalışması yapan yazarların izinlerinin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2018 yılında yayımlanmıştır.

Uyarlama çalışması için orijinal makalesine ve ilgili PDF dosyasına aşağıdaki bağlantılar aracılığıyla erişilebilir. Orijinal makalenin bağlantısı: ankaramedicaljournal.com.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradadır: yaslilar-icin-katz-gunluk-yasam-aktiviteleri-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Pehlivano?lu, E. F. Ö., Özkan, M. U., Balc?o?lu, H., Bilge, U., ve Ünlüo?lu, ?. (2018). Ya?l?lar için Ya?l?lar için Katz Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i'nin Türkçe'ye uyarlanması ve güvenilirli?i. *Ankara Medical Journal*, 18(2), 219-223.

Ya?l?lar için Katz Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte do?rudan sa?lanmam??t?r, ancak Katz Günlük Ya?am Aktiviteleri ?ndeksi tipik olarak ?u alt? temel aktiviteyi de?erlendirir:

Banyo yapma (Bathing)

Giyinme (Dressing)

Tuvalet kullanma (Toileting)

Transfer (Transferring)

Kontinans (Continence)

Beslenme (Feeding)